

Handläggare
Samuel Holm
Utvecklare

Ärendenummer: VON2025/37
Till: Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsförvaltningen

Insats utan behovsprövning (IUB) – Syn- och hörselinstruktör

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att:

1. Insatsen syn- och hörselinstruktör ska tillhandahållas som en insats utan individuell behovsprövning enligt 11 kap. 5 § SoL

Beskrivning av ärendet

Sedan en ny socialtjänstlag trädde i kraft den 1 juli 2025 finns möjligheten att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan individuell behovsprövning. Vård- och omsorgsnämnden fattade den 16 juni 2025, paragraf 104, beslut om att tillhandahålla anhörigstöd som en öppen insats utan individuell behovsprövning samt att insatsen fråntas dokumentationsplikten enligt 14 kap 5 § SoL. Förvaltningen har fortsatt att undersöka och analysera vilka insatser som lämpligen kan tillhandahållas utan föregående behovsprövning. Nu föreslår förvaltningen att syn- och hörselinstruktörens arbete ska kunna ges som en insats utan behovsprövning.

Syn- och hörselinstruktörens insats ska vara praktisk, pedagogisk, individanpassad och kan inkludera att:

- Stödja individen i att hantera sin funktionsnedsättning i vardagen, genom att:

- öva användning och underhåll av hjälpmedel.
 - vägleda i kommunikationslösningar.
 - stödja till att skapa en trygg och tillgänglig miljö.
- Informera och vägleda den enskilde om deras rättigheter, samhällets stödresurser och hur de kan ta del av Regionens hörsel- och synverksamhet.
- Bidra till tillgänglighetsarbetet i kommunen genom övergripande samverkan och kompetensdelning.

Vård- och omsorgsförvaltningens bedömning

Socialtjänstlagen (2025:400) innehåller en uttrycklig bestämmelse (2 kap. 4 §) om att "socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig". Vikten av förebyggande arbete framhålls även i 7 kap. 1 §. Genom att erbjuda insatsen syn- och hörselinstruktör utan föregående behovsprövning bidrar vi till en mer förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst.

Syn- och hörselinstruktören är en del av kommunens ansvar enligt socialtjänstlagen (SoL) och har till syfte att främja individens självständighet, trygghet och livskvalitet. Insatsen riktar sig till personer vars behov är att underlätta det dagliga livet, öka självständighet och förbättra möjligheten att använda syn- och hörselhjälpmedel på ett ändamålsenligt sätt.

Att personer med nedsatt syn och/eller hörsel får hjälp i ett tidigt skede att hantera sin funktionsnedsättning kan, förutom att öka självständigheten och tryggheten, också förebygga fallolyckor.

I förarbetena till nya socialtjänstlagen framkommer att kommunen kan välja om en insats som erbjuds utan behovsprövning ska vara öppen för alla eller om vissa villkor för deltagande krävs. Sådana villkor skulle kunna vara kön, ålder, diagnos eller folkbokföringsadress. I propositionen anför regeringen att "nämnden måste utgå från objektiva grunder och sakliga hänsyn när den tar ställning till vilka insatser som ska erbjudas och med vilka eventuella villkor." (Prop. 2024/25:89 s. 328) För syn- och hörselinstruktör som tillhandahålls som IUB bedömer vård- och omsorgsförvaltningen att följande villkor är rimliga att ställa. Den enskilde ska för att ta del av insatsen:

- Vara minst 18 år
- Vara folkbokförd i Enköpings kommun
- Ha en syn- eller hörselnedsättning (utan krav på medicinsk diagnos)

Målgruppen för insatsen är kommunens medborgare som har en syn- och/eller hörselnedsättning och som är i behov av vardagligt stöd, rådgivning eller praktisk handledning i den egna boendemiljön.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet tas utifrån ny lagstiftning men innebär inte att någon ny tjänst tillsätts, då syn- och hörselinstruktör finns sedan tidigare. Förvaltningen bedömer att beslutet inte väntas medföra några nämnvärda kostnadsökningar.

Sociala eller miljömässiga konsekvenser

Att erbjuda syn- och hörselinstruktör som IUB kan göra att fler än tidigare tar del av insatsen. Förvaltningen bedömer att det kan medföra större självständighet och trygghet för fler människor.

Förvaltningen bedömer att beslutet inte väntas medföra några nämnvärda miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Tjänsteskrivelse 2025-12-01

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelsen är fastställd av följande:

- Kerstin Giertha, tf verksamhetschef myndighet, kvalitet och utveckling
- Mikael Gustavsson Roxell, förvaltningschef

Sändlista

Beslutet skickas till:

- Tf verksamhetschef bistånd

- Verksamhetschef hälsa och sjukvård
- Tf verksamhetschef myndighet, kvalitet och utveckling